

Revisionsverkets ställningstaganden

Universitetens statsfinansiering

Med tanke på undervisnings- och kulturministeriets styrning av universitetet och tolkningen av universitetens ekonomiska ställning är det väsentligt att innehållet i universitetens balansposter är jämförbara. Jämförbarheten mellan uppgifter om universitetens ekonomiska ställning har förbättrats för 2017, efter att undervisnings- och kulturministeriet 9.10.2017 utfärdade föreskriften (UKM/33/210/2017) om investerings-tillgångar i bestående aktiva.

Finansieringen av universitetet bygger främst på statlig basfinansiering, som uppgick till 1,8 miljarder euro 2017. Finlands Akademis finansiering till universitetet var 0,3 miljarder euro och Tekes 0,12 miljarder euro 2017.

Jämfört med statsrådets mål i samband med universitetsreformen (likviditet 1,5 och soliditet 60 procent) har universitetens ekonomiska ställning när det gäller likviditet och soliditet varit mycket bra under de senaste åren. Undervisnings- och kulturministeriet bör i anslutning till genomförandet av högskolepolitiken fastställa målet för universitetens ekonomiska ställning enligt dessa nyckeltal.

Undervisnings- och kulturministeriet bör inkludera formlerna för beräkningen av nyckeltalen för universitetens likviditet och soliditet i bokförings- och bokslutsanvisningen (koder för universitetens ekonomiförvaltning). På detta sätt säkerställer man att universitetet och undervisnings- och kulturministeriet kalkylerar och tolkar ekonomiska nyckeltal på samma sätt. Undervisnings- och kulturministeriet bör dessutom instruera hur nyckeltalen kalkyleras och vad som ska beaktas i kalkylerna i olika koncernarrangemang.

De förskott som söks hos och beviljas av Finlands Akademi samt nyckeltalen för universitetens likviditet uppvisar inget samband i den bemärkelsen att universitet med sämre likviditet skulle ansöka om förskott medan universitet med bättre likviditet skulle låta bli. Enligt revisionen beror ansökan om förskott inte på universitetets likviditet, och Finlands Akademis beslut om betalning av förskott baserar sig åtminstone inte systematiskt på enhetlig information om universitetens likviditet. Vid bedömningen av behovet av förskottsbetalningar bör Finlands Akademi utnyttja information i undervisningsförvaltningens informationstjänst.

Enligt revisionsverket bör de centrala statliga finansiärerna av universitetet, Finlands Akademi och Tekes, ha enhetlig praxis för fastställande av tidpunkten för utbetalning av finansiering. Utifrån revisionen konstateras att Finlands Akademi bör övergå till praxis där den sista finansieringsposten utbetalas först efter inlämnandet av slutrapporten.

I revisionen konstaterades det att de allmänna kostnadskoefficienterna för universitet eller en viss helhet varierar mellan 65 och över 100 procent. I praktiken innebär detta att när ett visst anslag allokeras till forskning i statsbudgeten används i genomsnitt närmare hälften av beloppet till andra utgifter än direkta forskningsutgifter. Undervisnings- och kulturministeriet bör därför säkerställa att riksdagen när den beslutar om statsbudgeten har tillgång till riktiga och tillräckliga uppgifter om hur statens forskningsfinansiering de facto allokeras vid universitetet. Totalkostnadsmodellen utgår från att alla projektrelaterade kostnader utreds. Modellen inkluderar riskerna för att forskningsfinansieringen omfattar kostnader som staten redan finansierat via den grundläggande finansieringen.

Universitetens personalbikostnadscoefficients varierar mellan 46 och 55 procent. Eftersom syftet med koefficienten är att beskriva övriga kostnader som arbetsgivaren orsakas av avlöningen av personer verkar skillnaderna vara stora mellan universiteten. Utifrån revisionen rekommenderar revisionsverket att undervisnings- och kulturministeriet utreder de stora skillnaderna mellan koefficienterna och att praxis vid behov harmoniseras.

Enligt revisionen säkerställer universitetens uppföljningssystem för projekt finansierade av Finlands Akademi och Tekes i väsentlig grad att bidragen används enligt finansieringsbesluten.

Universiteten har i väsentliga delar ordnat processerna för inlämnandet av information enligt undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningskriterierna för universitetens basfinansiering (331/2016) på ett adekvat sätt och så att den interna kontrollen av processen säkerställer att uppgifterna är tillförlitliga.

Ekonomiförvaltningens koder har för sin del harmoniserat förfarandena och verifierat innehållet i universitetens bokslut.

På basis av granskningen rekommenderar vi följande:

- Undervisnings- och kulturministeriet bör säkerställa att riksdagen när den fattar beslut om statsbudgeten har tillgång till riktiga och tillräckliga uppgifter om allokeringen av statsfinansieringen av universitetens omedelbara forskningsuppgifter och övriga relaterade kostnader.
- Undervisnings- och kulturministeriet bör inkludera formlerna för beräkningen av universitetens likviditet och soliditet i ekonomiförvaltningens koder. Ministeriet bör komma med anvisningar för hur nyckeltal beräknas och vad som bör beaktas vid beräkningen i olika koncernarrangemang.
- Undervisnings- och kulturministeriet bör i anslutning till genomförandet av högskolepolitiken fastställa målet för universitetens ekonomiska ställning.
- Finansiärerna av universiteten bör vid bedömningen av behovet av förskottsbetalningar utnyttja uppgifter om universitetens likviditet i undervisningsförvaltningens informationssystem.